

SYLABUS KURZU
(pre školský rok 2024-2025)

Kódy:	KULTÚRA	Počet hodín:	Počet kreditov	Prerekvizity
KEOV/B-VOBde021/22	A	de – 2/týž.		žiadne
KEOV/B-VOBex021/22	MULTIKULTURALIZMUS	ex – 13/sem.	2	Hodnotenie H
Vyučuje: Prof. PhDr. Erich Mistrík, CSc., Katedra etickej a občianskej výchovy				

Kontakt

Šoltésovej 4, miestnosť č. 115, tel. 02/9015-9181

mistrík2@uniba.sk erich@erichmistrík.sk

Anotácia

Predmet rozvíja interkultúrne porozumenie a interkultúrne kompetencie budúcich učiteľov občianskej náuky. Poskytuje teoretickú výbavu pre porozumenie súčasným procesom multikulturalizmu, poskytuje študentom zážitok multikultúrnosti.

Ciele

Rozvoj schopností a zručností:

- Rozvoj schopnosti vnímať procesy prebiehajúce v kontaktoch kultúr.
- Rozvoj kultúrnej tolerancie a porozumenia.

Rozvoj poznania:

- Poznanie teoretických východísk multikulturalizmu.
- Poznanie cieľov výchovy k interkultúrnemu porozumeniu.

Témy predmetu

Čo je to kultúra

- Definície a koncepcie kultúry. Model kultúry ako ľadovca.
- Štruktúra kultúry. Komunikácia kultúr.

Teória multikulturalizmu

- Tri podoby multikulturalizmu: realita medzi kultúrnych vzťahov, ideológia, cieľ politiky.
- Typológia prístupov k multikulturalizmu – konzervatívny multikulturalizmus, liberálny multikulturalizmus, kritický multikulturalizmus.
- Multikultúrne situácie: kultúrny šok, diskriminácia (pozitívna a negatívna), integrácia, asimilácia, „taviaci kotol“, genocída, segregácia (geto), kreolizácia, kultúrny pluralizmus.

Stretnutia príslušníkov odlišných kultúr

- Rozmanitosť, stereotypy, predsudky, domnienky, diskriminácia.
- Komunikácia v situáciách stretnutia kultúr.
- Reálne životné príbehy.

- Občiansky aktivizmus v podmienkach multikulturalizmu.

Priebeh semestra, úlohy študentov a hodnotenie

Denné štúdium:

Semester bude v spolupráci s Nadáciou Milana Šimečku kombinovať diskusie v triede s aktívnym učením prostredníctvom vzdelávacieho nástroja Stories that move,

Priebežná práca sa tematicky zameria na občiansky aktivizmus. S pomocou online vzdelávacieho nástroja Stories that Move spracujú študenti konkrétne podoby občianskeho aktivizmu podporujúceho multikultúrnu spoločnosť v ich lokalitách. Za priebežnú prácu môžu dostať maximálne 50 bodov.

V záverečnej práci študenti vypracujú odpovede na otvorené otázky týkajúce sa ich skúseností s multikulturalizmom. Zároveň budú konfrontovať problematiku multikulturalizmu (s pomocou projektu Stories that move) s obsahom občianskej náuky v Štátnom vzdelávacom programe. Za záverečnú prácu môžu študenti dostať maximálne 50 bodov.

Termíny odovzdania priebežnej a záverečnej práce dohodneme na hodinách.

Externé štúdium:

Na hodinách budeme diskutovať o konkrétnych situáciách konfliktov medzi kultúrami. Na základe diskusií vypracujú študenti opis a interpretáciu vybraného medzikultúrneho konfliktu vo svojom okolí.

Opis bude mať nasledovnú štruktúru:

- Opis konfliktu: Čo, kedy a kde sa udialo.
- Interpretácia konfliktu: Ako sa v situácii prejavil konflikt kultúr.
- Možnosti riešenia: Ako by bolo možné predísť tomuto konfliktu.
- Rozsah: cca 5 strán strany (cca 9 000 znakov).
- V hodnotení budem sledovať, či študenti vystihli konflikt medzi kultúrami a či navrhujú konkrétne riešenia.

Základnou formálnou požiadavkou pre záverečné práce je vysokoškolská jazyková úroveň.

Text, ktorý ju nesplní, vyradím z hodnotenia (=Fx).

Termín odovzdania: do konca hodnotiacich týždňov semestra.

Klasifikácia:

A (100-91%, výborne – vynikajúce výsledky), študenti originálne, detailne a adekvátne pomenúvajú medzikultúrne situácie, aktivity a súvislosti s občianskou náukou.

B (90-81%, veľmi dobre – nadpriemerný štandard), študenti detailne a adekvátne pomenujú medzikultúrny konflikt, tvorivo interpretujú jeho vrstvy a tvorivo reflektujú plánovanú podobu občianskej náuky.

C (80-73%, dobre – bežná spoľahlivá práca), študenti adekvátne a samostatne pomenujú medzikultúrny konflikt a jeho vrstvy. Reflektujú súčasnú podobu občianskej náuky a jej možnosti pre výchovu k chápaniu medzikultúrnych konfliktov.

D (72-66%, uspokojivo – prijateľné výsledky), študenti pomenujú medzikultúrny konflikt a dokážu vyčleniť jeho vrstvy. Vyhľadávajú súvislosti medzikultúrnych konfliktov a občianskej náuky.

E (65-60%, dostatočne – výsledky spĺňajú minimálne kritériá), študenti pomenujú medzikultúrny konflikt a vnímajú súvislosť s občianskou náukou..

Fx (59-0%, nedostatočne – vyžaduje sa ďalšia práca navyše), študenti nedokážu adekvátne pomenovať medzikultúrny konflikt, nedokážu odlíšiť jednotlivé vrstvy konfliktu, nespracujú aktivity ako celok a nenájdu vhodné súvislosti s občianskou náukou.

Literatúra

- BARŠA, P.: Politické teórie multikulturalizmu. Brno : CDK, 1999. ISBN 80-85959-47-X
- BENEDICT, R.: *Vzory kultúry*. Bratislava : Kalligram, 1999. ISBN 80-7149-293-0
- CASSIRER, E.: *Esej o človeku*. Bratislava : Pravda, 1977 (bez ISBN) (2. časť Človek a kultúra)
- ČENĚK, J., SMOLÍK, J., VYKOUKALOVÁ, Z.: *Interkulturní psychologie*. Praha : Grada, 2016. ISBN 978-80-247-5414-7
- DE CUÉLLAR, J. P. a kol.: *Our creative diversity. Report of World commission on culture and development*. Paríž : UNESCO, 1995. ISBN 92-3-103282-8
- DRÁL P., GALANSKÁ N., NÁVOJSKÝ A.: *Ako vieme, že to funguje? Zisťovanie postojov a postojoyých zmien počas vyučovania*. Bratislava : Nadácia Milana Šimečku, 2015.
- ECO, U.: *Skeptikové a tešitelé*. Praha : Svoboda, 1995. ISBN 80-205-0472-9
- ERIKSEN, T. H.: *Etnicita a nacionalismus. Antropologické perspektivy*. Praha : SLON, 2012. ISBN 978-80-7479-053-7
- GALLOVÁ KRIGLEROVÁ, E., KADLEČÍKOVÁ, J. A KOL.: *Kultúrna rozmanitosť a jej vnímanie žiakmi základných škôl na Slovensku*. Bratislava : Nadácia otvorenej spoločnosti, 2009. ISBN 978-80-969271-9-7
- GAŽOVÁ, V.: *Úvod do kulturológie*. Bratislava : Filozofická fakulta UK, 2009. ISBN 80-7121-315-4
- HALBWACHS, M.: *Kolektivní paměť*. Praha : SLON, 2009. ISBN 978-80-7419-016-2
- In from the margins. A contribution to the debate on culture and development in Europe*. Dokument č. CC-CULT (96) 7. Štrasbourg : Rada Európy, 1996
- Interkulturní vzdělávání: vybrané pojmy a teorie. Příručka pro pedagogy*. Praha : Člověk v tísni, 2005. ISBN 80-902439-0-8
- JANSKÁ I. (ed.): *Než začneme s multikultúrnou výchovou. Od skupinových konceptů k osobnostnímu přístupu*. Praha : Člověk v tísni, 2008. ISBN 978-80-86961-61-3.
- KOMINAREC, I. – KOMINARECOVÁ, E.: *Multikulturalita a komunikácia*. Prešov : PO, 2009. ISBN 978-80-555-0061-4
- MALÍK, B.: *Úvod do antropológie*. Bratislava : Iris. 2008. ISBN 978-80-89256-09-9
- MALÍK, B.: *Úvod do filozofickej a pedagogickej antropológie*. Bratislava : Veda, 2011. ISBN 978-80-224-1179-0
- MISTRÍK, E.: *Slovenská kultúra v multikulturalizme*. Nitra : FF UKF, 2005. ISBN 80-8050-909-3
- MISTRÍK, E., HAAPANEN, S., HEIKKINEN, H., JAZUDEK, R., ONDRUŠKOVÁ, N., RÄSÄNEN, R.: *Kultúra a multikultúrna výchova. Culture and Multicultural Education*. Bratislava : Iris, 1999. ISBN 80-88778-81-3

RITCHHART R., CHURCH M., MORRISON K.: Making thinking visible. Jossey Bass 2011, ISBN 9780470915516

MISTRÍK, E.: Občan a multikulturalizmus na Slovensku. In: Goňcová, M., Lysý, J., Rybář, J. a kol.: *Občan a občanská společnost*. Brno : Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6606-9. s. 24-64. Dostupné na internete: https://www.academia.edu/5631134/Občan_a_multikulturalizmus_na_Slovensku

SARTORI, G.: *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci*. Praha : Dokořán, 2011. ISBN 978-807363-380-6

WINKELMANN A. S.: *More Than Culture – Více než kultura. Diverzita v mezinárodní práci s mládeží*. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2014. ISBN 978-80-261-0627-2

<https://nadaciamilanasimecku.sk/>

<https://www.storieshatmove.org/sk/>

<https://pz.harvard.edu/>

www.clovekvohrozeni.sk

<https://www.clovekvtisni.cz/co-delame/vzdelavaci-program-varianty>